

10.4.2018

Eduskunnan ympäristövaliokunta
Kirjallinen asiantuntijalausunto
Porvoon kaupunki 11.4.2018

Asia: HE 14/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi

Porvoon kaupungin asiantuntijalausunto

Porvoon kaupunki toteaa, että maakuntauudistuksen kokonaisuuden osalta objektiivista asiantuntijanäkemyistä on erittäin vaikeaa tai mahdotonta antaa. Tämä johtuu lähtökohtaisesti siitä, että kokonaisuuden osalta on tarkoitus muuttaa kerralla satoja lakeja, mutta keskeisiä säädöskokonaisuuksia käsitellään kuitenkin erillisinä asioina vaikutustenarviontien ollessa puutteelliset.

Uudistuksen kokoluokasta, kompleksisesta tavoiteasetannasta ja lähtökohdista johtuen kokonaisuuden vaikutustenarviointia tulisi ennen lakien lopullista käsittely vielä ehdottomasti täydentää. Tämä tarkoittaa niin yksityiskohtaisempaa taloudellista kuin toiminnallista arviointia. Uudistuksen esitetty aikataulu tai maakuntien määrä eivät tue uudistuksen täytäntöönpanon onnistumista nykyisten kuntatoimijoiden, uusien maakuntien, valtion, elinkeinoelämän tai asukkaiden kannalta. Porvoon kaupunki keskittyy yleisen näkemyksen ohella lausunnossaan vain eräisiin hallituksen esityksen yksityiskohtiin.

Yleistä koskien HE 14/2017 vp ympäristöministeriön toimialaa koskien

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksella maakunnan tehtäväksi siirtyisi maakunnan liitoilta maakuntakaavoitus ja merialuesuunnittelu. Samalla maakunnille ehdotetaan siirrettäväksi ELY –keskuksilta kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen. Sen sijaan ELY –keskusten kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämiseen liittyvät tehtävät lakkaisivat. Kunnan rakennusvalvonnan ja ympäristösuojeluviranomaisen tehtävien järjestäminen voitaisiin maakuntalain nojalla erikseen sovittaessa siirtää maakunnan hoidettavaksi.

Esitetty muutos johtaa nykyisen järjestelmän periaatteiden ja käytännön täydelliseen muutokseen. Nykyinen kaksipuolinen hallinto (kunta ja valtio) korvataan kolmiportaaisella hallinnolla. Kunnallinen itsehallinto kaavoituksessa on ollut keskeinen perustuslaillinen ja läheisyysperiaatteen mukainen lähtökohta. Maakuntien liitot ovat kuntien muodostamia sekä omistamia. Täten ne ovat kunnallisen itsehallinnon ja kuntien ohjauksen piiriin selkeästi kuuluvia toimijoita. Esityksen mukainen maakunta ei ole kunnallinen toimija, ei kuulu kuntien toimintapiiriin eikä sen itsehallinnollinen asema myöskään keskeisiltä osiltaan täytä itsehallinnon yleiseurooppalaista määritelmää. Käytännössä lakiesitys tarkoittaa ns. kunnallisen kaavamonopolin purkautumista. Hallituksen esitys kuntien ja maakuntien

10.4.2018

yhteistyön korostamisesta ei perusteiltaan korvaa kuntien yksiselitteistä perustuslaillista oikeutta päättää alueidensa kaavoituksesta mukaan lukien maakuntakaavoitus.

Uuden hallinnontason, hallituksen esityksen ja kuntien aseman keskinäistä arviointia on erittäin haasteellista tehdä, koska esimerkiksi käsiteltävää kokonaisuutta olennaisesti ohjaavan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) kokonaisuudistus on vasta käynnistymässä. Joka tapauksessa maakunnasta on tulossa merkittävä ja pysyvä toimija kunnan ja valtion väliin lähes kaikessa maankäyttöön ja kaavoitukseen liittyvissä tehtävissä. Esityksen perusteella ja erityisesti MRL:n kokonaisuudistuksen ollessa kesken, ei voida yksiselitteisesti todeta, että esitys ei muuttaisi maakuntakaavoituksen ja kuntakaavoituksen suhdetta kuntien toimivaltaa rajoittavasti. Mikäli kuitenkin maakuntakaavoitus halutaan antaa uudelle ja julkisoikeudellisesti kuntien toimintaan kuulumattomalle hallinnontasolle, tulee sen oikeusvaikutteisuus harkita hallituksen esityksestä poiketen muutettavaksi myöhemmin lausunnossa esitettävällä tavalla.

Ehdotetun maakuntalain mukaan maakunta voi hoitaa koko maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemän sopimuksen nojalla rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämiseen liittyvät tehtävät, joihin kunnat ovat osoittaneet rahoituksen. Lähtökohtana voidaan pitää, että Suomen kunnista valtaosalla on jo nyt suuria tai erittäin suuri vaikeuksia ylläpitää riittävää osaamista, resursointia ja toimeenpanokykyä rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämiseen liittyen. Mikäli kuntarakenne pysyy muuttumattomana, tulee tilanne entisestään vaikeutumaan. Haasteet em. toimintojen osalta eivät pääsääntöisesti koske suuria tai keskisuuria kaupunkia, joilla on riittävä resursointi ja osaaminen.

Kaupunkien kannalta rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestäminen, samoin kuin maakuntauudistuskokonaisuudessa kunnan tehtävistä poissirrettäviksi esitettävien ympäristöterveydenhuollon ja pelastustoimen, liittyvät olennaisesti maankäytön, asumisen, liikenteen, vesihuollon ja kaavoituksen hoitamiseen. Kaupungeissa, kuten Porvoossa, edellä mainitut asiat muodostavat kuntalaisten, asiakkaiden, yritysten, julkisen hallinnon ja ympäristön kannalta nyt selkeän sekä päätöksenteoltaan läpinäkyvän prosessin eikä ole nähtävissä tilannetta, jossa kaupunki luopuisi tehtävistä maakunnalle. On näinollen käytännössä melko varmaa, että hallituksen esityksen vaatimus maakunnan kaikkien kuntien yhteisestä tahdosta rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen maakunnalliseksi järjestämiseksi jää lain voimaantullessa laajasti ottaen kuolleeksi kirjaimeksi. Vaatimusta rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisestä kansallisesti suuremmissa yksiköissä ei voida ratkaista ko. esitetyllä lainkohdalla.

Maakuntauudistuksen yhtenä keskeisenä yleisenä periaatteellisenä ongelmana on, että esitetty muutost kokonaisuus ei mahdollista maakunnan ja kuntien välisen tehtävänjakoon laajaa alueen erityispiirteistä lähtevää harkintaa. Maakuntien maantieteeseen, väestöön, elinkeinoelämään ja muihin resursseihin liittyvät näkökohdat on jätetty miltei täysin huomioimatta. Lainsäädännön tulisi mahdollistaa myös maakunnille säädettävien tehtävien siirtämisen yhteisesti niin sovittaessa yksittäisille kunnille, kuntaryhmille tai kaupunkiseuduille. Kaupungistumien ja väestön keskittymien tukisivat vahvasti tätä toimintatapaa. Säädos mahdollisesta yhteisestä maakunnallisesta rakennusvalvonnasta ja ympäristötoimesta voidaan myös nähdä viitteenä lainsäätäjän halusta siirtää myöhemmin ko. tehtävät maakunnille. Porvoon kaupunki esittää, että mahdollisuus siirtää ko. toiminnot poistetaan

10.4.2018

laista tai vaihtoehtoisesti maakunnan ja kuntien välisen tehtävänjakoon lisätään kattavasti laajaa alueen erityispiirteistä lähtevää harkintaa ja mahdollisuuksia.

Yksityiskohtaiset huomiot ja muutosesitykset hallituksen esityksen eräistä kohdista

1.10.14 Maankäyttö- ja rakennuslaki

19§ Maakunnan tehtävät

"Maakunnan tehtävänä on maakuntakaavan laatiminen, maakunnan suunnittelu ja merialuesuunnittelu.

Maakunnan tehtävänä on edistää alueidenkäytön suunnittelua ja rakennusvalvontatoimen järjestämistä kunnissa."

Esityksen 19§:n 1 momentti tarkoittaa lausunnon yleisessä osassa jo mainitulla tavalla ns. kuntien perustuslailla suojatun kaavamonopolin purkamista. Kaavoitukseen tulee uusi hallinnontaso, maakunta, jonka toimintaa todennäköisesti ohjaa vahvasti valtiolta suoraan saatava rahoitus. Olennaista on havaita, että maakuntakaavan laatiminen, maakunnan suunnittelu ja merialuesuunnittelu ei enää ole kuntien toimintaa ja siten kunnilla ei ole yksiselitteistä mahdollisuutta alueensa kaavoitukseen ja suunnitteluun. Samanaikaisesti maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus on käynnistymässä ja koko kaavajärjestelmää ollaan muuttamassa keskeisiltä osiltaan ja todennäköisesti mm. kaavatasoja ollaan vähentämässä nykyisestä. Kuntien kannalta maakuntauudistus ja uuden suunnittelujärjestelmän implementointi muodostavat vaikeasti ennakoitavan ja huolestuttavan tilanteen, jossa epävarmuus tulee uudistuksen toteutuessa jatkumaan ajallisesti melko pitkään. Kunnat kantavat jatkossakin päävastuun yhdyskuntien toimivuudesta ja kuntalaisten elinympäristöstä. Kaavoitus, maapolitiikka ja rakentamisen ohjaus muodostavat kokonaisuuden, joka luo pohjan myös kunnan elinvoimalle ja kuntalaisten hyvinvoinnille. Kunnilla on oltava selkeä toiminnallinen ja juridinen mahdollisuus itsenäisiin kaavoitus- ja maapolitiittisiin valintoihin. Maakunnallisen ja kunnallisen maankäytön sekä liikenteen ja liikennejärjestelmäsuunnittelun tulisi olla yhteistyöhön ja molemminpuoliseen vuorovaikutukseen ja huomioon ottamiseen perustuvaa.

Esityksen 19§:n 2 momentin perusteella valtion roolia kuntien maankäytön valvojana ja ohjaajana on edelleen määrätietoisesti kevennetty. Kehityksen suunta ja tarkoitus ovat kuntien ja erityisesti kasvavien kaupunkien kannalta erityisen kannatettavia. ELY:n tehtävistä maakunnan tehtäviin ehdotetaan siirrettäväksi alueidenkäytön suunnittelun ja rakennusvalvontatoimen järjestämisen edistäminen kunnissa. Nykyisissä ELY:ssä kyseinen tehtävä on jäänyt todelliselta sisällöltään hyvin epäselväksi ja tehtävä ei varsinaisesti ole toteutunut. Porvoon kaupunki esittää että lain kohta turhana poistetaan kokonaisuudessaan. Lainsäädännön lähtökohtana tulee edelleen pitää, että kunnat itse osaavat ja haluavat edistää alueidenkäytön suunnittelua ja rakennusvalvonnan järjestämistä yhteiskunnan kannalta tarkoituksenmaisella tavalla.

8 § Maakunnan ja kuntien yhteistyö alueiden käytön suunnittelussa

"Maakunnan ja alueen kuntien tulee tehdä ennakoivaa ja vuorovaikutteista yhteistyötä

10.4.2018

alueidenkäytön suunnittelussa.

Maakunnan ja kunnan kesken järjestetään tarpeen mukaan tai vähintään kerran maakuntavaltuustokaudessa keskustelu ajankohtaisista alueidenkäytön kysymyksistä. Keskusteluun voidaan kutsua myös valtion viranomaisten edustajia."

27§ Maakuntakaavan laatiminen

"Maakunnan tulee huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Maakunnan on asetettava kaavan valmistelua ohjaamaan maakunnan ja kaava-alueen kuntien yhteistyöryhmä, jossa on alueen kunkin kunnan ja maakunnan nimeämiä jäseniä. Maakuntakaava voidaan laatia myös vaiheittain tai osa-alueittain."

32 § Maakuntakaavan oikeusvaikutukset muuhun suunnitteluun ja viranomaistoimintaan

"Maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa ja asemakaavaa sekä ryhdyttäessä muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi.

Viranomaisten on suunnitellessaan alueiden käyttöä koskevia toimenpiteitä ja päättäessään niiden toteuttamisesta otettava maakuntakaava huomioon ja katsottava, ettei toimenpiteillä vaikeuteta kaavan toteuttamista. Maakuntakaava ei ole oikeusvaikutteisen yleiskaavan eikä asemakaavan alueella voimassa muutoin kuin 1 momentissa tarkoitetun kaavojen muuttamista koskevan vaikutuksen osalta."

Hallituksen esityksen 8 §:n, 27 §:n ja 32 §:n osalta kaupunki toteaa seuraavaa:

Esityksen mukaan maakuntakaavaa valmistelua ohjaamaan on asetettava yhteistyöryhmä, mutta yhteistyöryhmän asema ja valmistelun rooli ja painoarvo on tarkemmin selvittämättä suhteessa maakunnan päättäviin elimiin. Samalla lakiesityksen mukainen yhteistyö kuntien kanssa on säädetty välttämättömälle minimitasolle. Maakuntakaavan oikeusvaikutuksia ehdotetaan lakimuutoksessa kevennettäväksi siten, että viranomaisilla ei enää ole velvoitetta pyrkiä edistämään kaavan toteuttamista. Tämä huonontaa maakuntakaavan mahdollisuutta vaikuttaa valtion toimenpiteisiin ja heikentää maakuntakaavan asemaa valtion viranomaisiin nähden, mutta toisaalta maakuntakaavan ohjausvaikutus kuntien suuntaan käytännössä pysyy ennallaan.

Kunnat kantavat päävastuun yhdyskuntien toimivuudesta ja kuntalaisten elinympäristöstä, ja kunnilla on myös merkittävä käytännöllinen taloudellinen toteuttamisvastuu kaavojen osalta (kuntatekniikka, kadut, puistot, lähipalvelut yms.), ja maakuntakaavan ohjeena oleminen voi merkitä huomattavia taloudellisia vastuita kunnalle ja rajoittaa mahdollisuuksia itsenäisiin maankäytön ja siten alueen elinvoiman edistämisen valintoihin.

Esityksen perusteella ja erityisesti MRL:n kokoisuudistuksen ollessa kesken, ei voida yksiselitteisesti todeta, että esitys ei muuttaisi maakuntakaavoituksen ja kuntakaavoituksen suhdetta kuntien toimivaltaa rajoittavasti. Mikäli kuitenkin maakuntakaavoitus halutaan antaa uudelle ja julkisoikeudellisesti kuntien toimintaan kuulumattomalle hallinnontasolle, ei sen juridisesti tule rajoittaa kuntien mahdollisuutta alueensa kaavoittamiseen ja kehittämiseen. Näinollen myös esityksen mukainen kuntien suuntaan ohjeena oleminen tulisi turhana poistaa.

10.4.2018

Edellä mainittujen syiden vuoksi esitettyä lakia tulee muuttaa vähintään niin, että maakuntakaavan tulee olla oikeusvaikutukseton, strateginen kaava, jonka toteutumista edistetään eri toimijoiden yhteistyöllä ja yhteisiin kehittämisperiaatteisiin vapaaehtoisesti kuntia sitouttamalla. Tällöin myös maakunnan valitusoikeus kuntakaavoihin tulee kokonaisuudessa poistaa laista.

Kuten seuraavassa hallituksen esityksen 191 §:n perusteella voi todeta olevan välttämätöntä, että maakunnan valitusoikeus kunnan kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevan päätöksen vaikutusten osalta poistuu. Kuten perusteluissa todetaan, mihin myös kaupunki yllä viittaa, ei maakunta ole kuntien itsehallintoa vaan erillinen juridinen hallintoalue.

191.1§ Valitusoikeus kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä Sen lisäksi, mitä kuntalain 137 §:ssä ja maakuntalain 133 §:ssä säädetään valitusoikeudesta, viranomaisella on toimialaansa kuuluvissa asioissa oikeus valittaa kaavan ja rakennusjärjestyksen hyväksymistä koskevasta päätöksestä. Valitusoikeus on myös kunnalla, jonka alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä tai rakennusjärjestyksellä on vaikutuksia.

Ehdotuksessa maakunnan valitusoikeus kuntakaavoihin ehdotetaan rajattavaksi maakunnan toimialaan kuuluviin asioihin. Maakunnalla olisi siten edelleen mahdollisuus perustaa valitusoikeutensa muiden viranomaisten tavoin toimialaansa. Maakunnilla ja perustettavalla valtion lupa- ja ohjausviranomaisella sekä muilla valtion viranomaisilla kuten Museovirastolla ja Liikennevirastolla on osin rinnakkainen toimivalta ja ne hoitavat saman toimialaan kuuluvia tehtäviä kuten esimerkiksi luonnon monimuotoisuuden suojelun edistäminen, kulttuuriympäristön hoito, liikennejärjestelmän toimivuus ja liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, vesihuolto sekä pelastustoimi. Lakiehdotus siis käytännössä lisää uuden viranomaistahon, maakuntaviranomaisen, jolla on mahdollisuus viranomaisena valittaa kuntakaavoista. Tehtävien jako valtion viranomaisen ja maakunnan kesken on epäselvä ja näin ollen myös maakunnan ja eri valtion viranomaisten valitusoikeus.

1.10.15 Laki vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Kunnat ovat edelleen avainasemassa segregaaion eli alueiden eriytymiskehitykseen vaikuttamisessa ja ennaltaehkäisyssä. Taloudellinen ja sosiaalinen eriarvoistuminen, köyhyys ja syrjäytyminen, työttömyys, sosiaaliset ongelmat kasautuvat määräytyille, usein kaupunkien lähiöissä sijaitseville, alueille. Tämä kasvava haaste koskee erityisesti suuria ja keskisuuria kaupunkeja, joihin lisäksi niin maan sisäien kuin maahanmuutto keskittyvät kenties nopeammin kuin aiemmin historiassa. On olennaista, että kunnilla ja nyt erityisesti kaupungeilla säilyvät vähintään nykytasoiset vaikuttamiskeinot ja välineet epätoivottuihin yhteiskuntapolitiisiin kehityspolkuihin.

On todennäköisestä, että samassa yhteydessä maakuntauudistuksen kanssa toteutettava sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus heikentää tai jopa vaarantaa kaupungeissa nyt tehtävää monialaista yhteistyötä esimerkiksi lähiöiden kehittämisessä ja eriarvoistumisen ehkäisyssä. Työ vaatii paikallista asiantuntemusta ja sitoutumista, jossa asukkaat ja eri alojen paikallaiset

10.4.2018

toimijat yhdessä luovat puitteet myönteiselle kehitykselle. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutuessa hallituksen esityksen mukaisesti tulee kunnille jäädä välineet laadukkaana elinympäristön toteuttamiseen. Kaupungit tarvitsevat käyttöönsä tehokkaita kaupunkisuunnittelun ja kaavoituksen, asuntopolitiikan sekä maapolitiikan keinoja vaikuttaa alueiden eriytymiseen, kuten asuntoja kaikenikäisille, pieni- ja hyvätuloisille, perheille, yksinasuville, nuorille, vanhoille ja maahanmuuttajille. On huomattava, että esim. erityisryhmien vaatima asumisen uudistuotanto on ollut ollut kunnan nykyisestä laajasta toimialasta johtuen kaupunkien sosiaalipoliittisessa intressissä aina kaupunkisuunnittelusta rakennuttamiseen asti. Eri toimintojen integrointi toimiviksi kaupunkitiloiksi on myös erityisryhmien osalta varmistettu kaupungin toimijoiden yhteistyöllä.

Kaupungit muodostavat konserniensa kautta nykyisellään merkittävän sosiaalisen asuntotuotannon ja myös erityisryhmien asuntojen toteuttajatahon sekä omistajan. Mikäli kaupungit eivät enää voi tai katso tarkoituksenmukaiseksi osallistua erityisryhmien asuntotuotantoon, heikkenee näiden kohteiden asema mahdollisesti myös kaupunkisuunnittelun osalta. Haasteen muodostaa myös se, että kun kaupunki on toiminut suoraan tai välillisesti niin kiinteistön omistajan, uudistuotannon tekijän ja asukasvalinnasta vastaavan toimijan roolissa, on voitu varmistua yhteisestä tilannekuvasta kokonaistilanteen ja eri tarpeiden suhteen. Yleisesti onkin epäselvää, miten kuntien oletetaan ottavan huomioon sosiaalihuoltolain, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain tai kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain perusteella maakunnan järjestämien asumispalveluiden tulevat kaupunkikehitykseen, rakennuttamiseen tai kiinteistöjen omistamiseen liittyvät asiat. On myöskin epäselvää, kuuluuko kaupunkien perustehtävään tulevaisuudessa niiden toimialaan kuulumattomien asuin- tai muiden kiinteistöjen omistaminen tai ainakaan niiden lisärakennuttaminen. Käytännössä on vaikeaa ajatella tilannetta, että maakunnalla olisi mahdollisuus esim. uudistuotannon osalta olla ottamatta kaupungin näkemystä ratkaisevasti huomioon. Sopivan tontin kaavoituksen lisäksi esim. asuntomarkkinoiden, lähipalveluiden tarjonnan sekä yhdyskuntarakenteen kokonaistilanteen osalta kaupungilla on joka tapauksessa ARA:a tai erityisesti maakuntaa parempi ajantasainen tilannekuva.

Esityksen 3§:n mukaan jatkossa lainan hyväksyminen korkotukilainaksi ei enää edellyttäisi, että kohteen sijaintikunta puoltaa hankkeen toteuttamista. Porvoon kaupunki esittää, että poiketen esityksestä *"Hyväksymisvaltuutta voidaan yleisten edellytysten täyttyessä käyttää kunnan puoltamiin kohteisiin"* on palautettava lakiin. Samoin lain 8§:ssä on määrättävä, että kuntaa on aina kuultava.

Esityksen 11d §:n ja 39 §:n osalta kunnalla tulisi olla vähintään olla oikeus valvoa asukasvalintaa ja korkotukilain noudattamista alueellaan.

Laki avustuksista erityisryhmien asunto-olojen parantamiseksi annetun lain 6 §:n muuttamisesta ja Laki aravarajoituslain 4 d ja 23 §:n muuttamisesta

Edellisessä kohdassa mainituin perustein 6 §:n muutosta ei pidä hyväksyä vaan on kirjattava lakiin, että avustuksen myöntämisen edellytyksenä on, että asuinrakennuksen sijaintikunta puoltaa avustuksen myöntämistä. Samoin aravarajoituslain 4 §:n osalta kunnalla tulee olla oikeus valvoa asukasvalintaa.

10.4.2018

Lopuksi

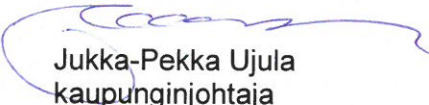
Porvoon kaupunki katsoo, että HE 14/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle maakuntauudistuksen täytäntöönpanoa sekä valtion lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävien uudelleenorganisointia koskevaksi lainsäädännöksi sisältää ympäristöministeriön hallinnonalan osalta seuraavia ongelmia, joita on edellä selostettu yksityiskohtaisemmin:

1. Esityksen mukainen maakunta ei ole kunnallinen toimija, ei kuulu kuntien toimintapiiriin eikä sen itsehallinnollinen asema myöskään keskeisiltä osiltaan täytä itsehallinnon yleiseurooppalaista määritelmää. Käytännössä lakiesitys tarkoittaa ns. kunnallisen kaavamopolin purkautumista.
2. Ehdotetun maakuntalain mukaan maakunta voi hoitaa koko maakunnan ja sen alueen kaikkien kuntien tekemän sopimuksen nojalla rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämiseen liittyvät tehtävät, joihin kunnat ovat osoittaneet rahoituksen. Vaatimusta rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestämisestä kansallisesti suuremmissa yksiköissä ei voida ratkaista ko. esitetyllä lainkohdalla, jonka juurisyy on kuntarakenne. Rakennusvalvonnan ja ympäristötoimen järjestäminen ovat erityisesti kasvavien kaupunkien kannalta keskeisiä asioita ja osa kaupunkisuunnittelun kokonaisprosessia, joita ei tehtävinä tule siirtää maakuntaan. Mahdollisuus siirtää ko. toiminnot tulee poistaa laista tai vaihtoehtoisesti maakunnan ja kuntien välisen tehtävänjakoon lisätä kattavasti laajaa alueen erityispiirteistä lähtevää muutakin harkintaa ja mahdollisuuksia.
3. Esityksen perusteella ja erityisesti MRL:n kokoisuudistuksen ollessa kesken, ei voida yksiselitteisesti todeta, että esitys ei muuttaisi maakuntakaavoituksen ja kuntakaavoituksen suhdetta kuntien toimivaltaa rajoittavasti. Mikäli kuitenkin maakuntakaavoitus halutaan antaa uudelle ja julkisoikeudellisesti kuntien toimintaan kuulumattomalle hallinnontasolle, ei sen juridisesti ja tosiasiallisesti tule rajoittaa kuntien mahdollisuutta alueensa kaavoittamiseen ja kehittämiseen. Näinollen myös esityksen mukainen maakuntakaavoituksen asema kuntien suuntaan juridisena ohjeena olemisena tulisi poistaa laista.
4. Lakia tulisi muuttaa vähintään niin, että maakuntakaavan tulee olla oikeusvaikutukseton, strateginen kaava, jonka toteutumista edistetään eri toimijoiden yhteistyöllä ja yhteisiin kehittämisperiaatteisiin vapaaehtoisesti kuntia sitouttamalla. Tällöin myös maakunnan valitusoikeus kuntakaavoihin tulee kokonaisuudessa poistaa laista.
5. Kaupungit muodostavat konserniensa kautta nykyisellään merkittävän sosiaalisen asuntotuotannon ja myös erityisryhmien asuntojen toteuttajatahon sekä omistajan. Mikäli kaupungit eivät enää voi tai katso tarkoituksenmukaiseksi osallistua erityisryhmien asuntotuotantoon tai olennaisesti vaikuttaa asukasvalintoihin, heikkenee näiden kohteiden asema mahdollisesti myös kaupunki – ja yhdyskuntasuunnittelun osalta.

10.4.2018

Lopuksi Porvoon kaupunki katsoo, että esitetty maakuntaudistus ei esitetyssä muodossaan tue kasvavien kaupunkien mahdollisuutta elinvoimaisuutensa ja ympäristönsä kehittämiseen.

PORVOON KAUPUNKI

Jukka-Pekka Ujula
kaupunginjohtaja